

Borgå stads yttrande om Östra Nylands välfärdsområdes servicestrategi

Stadsstyrelsen 16.10.2023 § 283

Beredning och tilläggsuppgifter:
Stadsdirektör Jukka-Pekka Ujula
Bildningsdirektör Sari Gustafsson
Finansdirektör Henrik Rainio
Lokalitetsdirektör Mikko Silvast
Välfärdskoordinatör Petra Bärlund-Hämäläinen
fornamn.efternamn@porvoo.fi

Östra Nylands välfärdsområde ber sina intressentgrupper om utlåtanden om utkastversionen av servicestrategin för Östra Nylands välfärdsområde senast den 18 oktober 2023. Det är fråga om ett sammandrag, och under beredningen av utlåtandet har vi också bekantat oss med det mera omfattande dokument som NHG utarbetat och som välfärdsområdesstyrelsen har behandlat (välfärdsområdesstyrelsen 17.8.2023 § 201).

Borgå stad vill i sitt utlåtande lyfta fram följande observationer, som ur stadens perspektiv bör preciseras i handlingen:

Som handling gäller servicestrategin uttryckligen de offentliga social- och hälsovårdstjänsterna. Servicestrategin bör beskriva målen för genomförandet av de offentliga social- och hälsovårdstjänsterna, samt för deras mängd, kvalitet och servicenivå, utifrån vilka servicenätet och dess olika former i framtiden byggs upp. Således kunde det i rubriken av servicestrategin framgå att det är fråga om en servicestrategi för social- och hälsovården, och inte en gemensam handling för hela välfärdsområdets organiseringsansvarsområden. Räddningsväsendet och den prehospitala akutsjukvården har egna separata beslut om servicenivån.

Det skulle vara till fördel att man i strategierna strävar efter perioder som sträcker sig över fullmäktigeperioderna, för att verksamheten ska vara så långsiktig och konsekvent som möjligt. Utkastet till servicestrategi för Östra Nylands välfärdsområde är för 2023–2026, vilket är en mycket kort tid för den realistiska tidsspannen av förändringar i de centrala servicestrukturerna. Det skulle vara bra att i handlingen lyfta fram de centrala frågor och objekt som fortsätter utöver handlingens tidsperiod.

Ekonomi

Den nya modellen för ordnande av social- och hälsovården och kanaliseringen av finansieringen utmanar den nuvarande logiken och det nuvarande servicenätet för ordnandet av tjänster i välfärdsområdet. Det är viktigt att de ekonomiska satsningarna i Östra Nylands välfärdsområde riktas så effektivt som möjligt och samtidigt riktas för stödja befolkningsmängden. Ur ekonomisk

synvinkel bör olika serviceformer också definieras så att man kan säkerställa att tjänsterna i området fungerar och är tillräckliga.

På grund av välfärdsområdets underskott och det kritiska ekonomiska läget bör också det produktivhetsprogram som är under arbete och de mål som hänför sig till det synliggöras redan i servicestrategin, eftersom dessa har ett klart orsakssamband. På samma sätt bör produktivhetsprogrammets inverkan på servicenätet på principiell nivå synas i servicestrategin.

Eftersom produktiviteten har behandlats i hela handlingen, skulle det vara förenligt med god förvaltning att i servicestrategin och i servicenivån också kunna beskriva och utse de objekt som kan minskas, dras in på eller de serviceformer som kan slopas, och ge motivering till detta. Annars blir behandlingen av själva det konkreta servicenätet sannolikt ganska utmanande.

Det skulle vara bra att i handlingen identifiera kostnadseffektiv verksamhet och identifiera olika serviceformer och realistiskt beakta dem även med tanke på de tillgängliga resurserna, eftersom dessa kommer att påverka det framtida servicenätet på en principiell nivå.

Lokaler

I handlingen kunde det finnas centrala riktlinjer om principerna för användning av lokaler. Den servicenätsplan som härleds från servicestrategin kommer också att vara betydelsefull för Borgå stad. Generellt sett kan det konstateras, att de fastigheter som Östra Nylands välfärdsområde hyr är viktiga med tanke på kommunernas serviceproduktion, markanvändning och kommunekonomi. Fastigheterna orsakar också ofta betydande kostnader för kommunerna, vare sig det finns verksamhet i dem eller inte. Ägandet och förvaltningen av fastigheter innefattar också risker och ägarpolitiska riktlinjer som bör identifieras i samarbetet senast under de följande 2–3 åren.

I servicestrategin kunde man ännu ta ställning till de principer om hur man hänvisar till tjänster, i vilka lokaler tjänsterna tillhandahålls och till exempel som ett exempel på en praktisk åtgärd hur skyltningen har skötts. Det skulle vara meningsfullt för kommuninvånarna och de boende att förstå vilken aktör som ansvarar för ordnandet av tjänsterna.

Som en särskild fråga bör man i handlingen beakta möjligheten att bygga upp en ny helhet som samlar social- och hälsovårdsfunktionerna i Borgå (inkl. nyinvestering för sjukhuset) samt dess långsiktiga funktionella och ekonomiska konsekvenser för servicestrategin. Servicestrategin bör ur synvinkeln fastigheternas skick och användbarhet definiera de principer som leder till att man kommer att sluta använda vissa fastigheter. Även med detta förutser man det kommande servicenätet och mängden investeringar.

Tjänster

Framtidsperspektivet bör identifieras bättre i handlingen, bland annat de demografiska förändringarna som är väsentliga för befolkningen

och inverkar på tjänsterna. Det skulle vara bra att beskriva de lokala förhållandena med tanke på tillgängligheten och kommunprofilerna, bland annat avstånd, vidsträckthet, tillgång till kollektivtrafiken och dess funktion, stadskaraktär, förorter, tätorter, landsbygd. Närservicens betydelse betonas i synnerhet för de äldre generationerna, och därför bör den fortfarande produceras för personer som behöver den. Volymerna av invånare och klienter samt deras jämlikhet och behov ska beaktas när servicenätet byggs.

Det skulle vara bra att utveckla helheten för ledning genom information och det forskningsinriktade arbetssättet i servicestrategin för att säkerställa produktiviteten och kostnadseffektiviteten.

Servicebehovet bör definieras tydligare för olika klientgrupper för att man ska kunna se den nuvarande och eftersträlvade servicenivån på ett transparent sätt. Det skulle vara fördelaktigt att beskriva servicebehovet per åldersgrupp, även på grund av att det delvis är organiserat i de egna organisationerna på detta sätt. På så sätt skulle man säkerställa kompatibiliteten med olika aktörer. Samtidigt bör man analysera per åldersgrupp vilken inverkan de har på olika kommuner (befolkningsstruktur, om det finns kommunspecifika observationer, uppskattningar av om antalen ökar eller minskar).

Det skulle vara bra att få jämförelseinformation om tillgången till tjänster och om klientupplevelsen. Bland annat kan man utnyttja indikatorn Sotekuva och på så sätt jämföra den regionala serviceproduktionen med andra välfärdsområden. Det skulle också vara bra att ha en beskrivning av hurdan klientresponsen hittills har varit och om man utifrån den kan identifiera vissa utmaningar, framgångar eller andra observationer om samstyrningen.

Produktionssätten och serviceformerna för tjänsterna bör motiveras noggrannare ur perspektivet klientbehov och rättidig inriktning, eftersom de på principiell nivå påverkar prioriteringen av lösningarna för servicenätet (flerkanaliga sätt att få kontakt, elektroniska tjänster och tjänster på distans, tjänster som ges i hemmet, mobila närtjänster, tjänster som ges på social- och hälsostationer, tjänster som ges centraliserat inom välfärdsområdet).

Att som arbetsgivare inte behöva ordna tjänster och inte behöva ha regional lönekonkurrens inverkar på kostnadseffektiviteten. Därför skulle det vara bra att ha en beskrivning av när köpta tjänster används, hur de upphandlas (strategisk och kritisk process) och hur övervakningen av en utomstående tjänsteproducents verksamhet har skötts för att säkerställa säkerheten och kvaliteten.

Samstyrning och kontaktytor

Spelreglerna för samstyrning gäller alla partner. Välfärdsområdet ska både internt och externt tillsammans med de ministerier som styr verksamheten säkerställa sina kommunikations- och verksamhetsmässiga metoder enligt servicestrategin, så att servicestyrningen i partnerorganisationerna är tydlig också ur slutklientens synvinkel.

Det skulle vara bra att i servicestrategin synliggöra de förfaranden för verkställandet av kontaktytor och gemensamma tjänster, genom vilka de gemensamma arbetsgrupper som välfärdsområdet ansvarar för och som definieras i det strategiska avtalet förs vidare. Hur förfarandena främjar samarbetet och med vilka åtgärder.

I synnerhet kontaktytorna och arbetsfördelningen mellan olika partner bör definieras tydligt som principer i handlingen och dess konsekvenser för andra styrande handlingar. Detta har också betydelse för hur de boende och kommuninvånarna uppfattar olika offentliga aktörers serviceuppgifter.

Som specialgrupper kräver arbetslösa och till exempel personer som behöver boende i grupper med särskilda behov att de egna kontaktytorna och arbetsfördelningen beskrivs påskyndat, så att man har den service som arbetslösa får tydligt under kontroll i välfärdsområdet och i staden, och att både de boende och kommuninvånarna har en klar uppfattning om vilken aktör som fattar beslut om och främjar dessa lösningar.

När det gäller boendelösningar och byggande bör man också ha en gemensam förståelse för med vilken roll och vilket ansvar man främjar förutsättningarna för de äldres levnadsförhållanden genom olika boendesätt.

I det nuvarande regeringsprogrammet tar man också ställning till att tjänsterna för elevvården eventuellt överförs tillbaka till kommunerna. Detta skulle stödja en minskning av kontaktytor, smidigare ledning och klientstigar. Ur de anställdas synvinkel skulle direktionsrätten vara enklare. Tyngdpunkten inom elevvården ligger i lagstiftningen på förebyggande arbete, och därför bör tyngdpunkten flyttas från sjukvårdsarbetet till en gemensam elevvård och personalens roll, där man hänvisar till tyngre tjänster. Studerandevårdens rättsliga grund förpliktar till samarbete i skolornas vardag bland annat inom det förebyggande missbrukarbetet, förebyggandet av mobbning och stödet till familjer.

Personal

I fråga om personalens tillräcklighet, behovet av arbetskraft och ökad kompetens som tjänsteproducenter, bör handlingen innehålla en noggrannare beskrivning av partnerskapen, metoderna och åtgärderna, eftersom dessa kommer att ha en väsentlig inverkan på tillgången till tjänsterna. Det skulle vara bra att beskriva situationen och allvaret i bristen hos de mest kritiska personalgrupperna (hur många personers brist det för närvarande finns på till exempel psykologer, kuratorer, närvårdare, sjukskötare, allmänläkare osv.). Personalbristen torde också inverka på hurdant nätverk av verksamhetsställen som det är möjligt att upprätthålla.

Digitalisering

När det gäller digitaliseringen skulle det vara bra att i handlingen identifiera flaskhalsar, användbarhet och godkännande av mångfalden i servicestyrningen. Då digitaliseringen får ett allt starkare fotfäste är det viktigt att beakta olika ålders- och

klientgrupper och att de behöver tjänster som genomförs på olika sätt.

Ett tillgängligt stöd ska ordnas för invånarna för välfärdsområdets egna tjänster och servicestyrning, eftersom en offentlig aktör måste ha detta och systemen i fråga är välfärdsområdets system. Den offentliga aktören ska ha ansvar för det digitala stödet när användningen av tjänsterna förutsätter digitalt kunnande.

Den lagstadgade informationssäkerheten för information i system som används tillsammans (till exempel Wilma och Daisy som Borgå stad äger), gemensamma processer, registerbeskrivningar och gemensam arkitektur i kontaktytorna ska synliggöras som verksamhetssätt i servicestrategin.

Det skulle vara bra att på principiell nivå i servicestrategin dra upp riktlinjer för gemensamma klient- och patientdatasystem som registrerats som åtgärder.

Beredskapsplanering och beredskap

Kontinuiteten i social- och hälsovårdstjänsterna samt välfärden hos befolkningen ska tryggas så bra som möjligt i alla situationer. Handlingen bör beskriva på en tillräcklig nivå hur helheten kommer att främjas för att arbetsfördelningen ska vara tydlig i krissituationer. På det hela taget är ledningspraxis för beredskapen till många delar oidentifierad till följd av att den nya administrativa strukturen uppstått, och därför borde man hitta nationella lösningar till detta. Betydelsen av de ministerier som styr verksamheten framhävs, men också områdets lösningar har betydelse.

Främjande av välfärd och hälsa

Vad gäller främjandet av välfärd och hälsa bör kontaktytorna och uppgiftsfördelningen göras tydligare så att välfärdsområdets egna uppgifter för att främja välfärd och hälsa inte ses som kommunernas uppgifter och resursfördelning. Det riksomfattande målet för social- och hälsovården är att flytta tyngdpunkten till förebyggande verksamhet. Detta bör beskrivas tydligare för olika social- och hälsovårdstjänster.

För Borgå stads del är det också servicetekniskt centralt hur välfärdsområdet tänker främja bra val för kommuninvånarna och primärvård utan dröjsmål, så att risken att insjukna skulle minska för många sjukdomar, samt hur barn och unga trots att de är minderåriga har rätt till jämlik tillgång till tjänster. För dessa tjänster skulle det vara motiverat att betona barnorienterade tjänster i stället för produktionsorienterade tjänster.

Hållbar utveckling

Det riksomfattande målet för social- och hälsovården är att identifiera möjligheter till socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbara åtgärder i verksamheten samt metoder för att bekämpa klimatförändringen. Beskrivningen av detta tema saknas helt och hållet, så det skulle vara ett motiverat tillägg till handlingen.

Delaktighet

Det skulle vara bra att beskriva metoderna för att stärka delaktigheten noggrannare i handlingen. Det är viktigt att invånarna och klienterna deltar i utvecklingen av tjänsterna på olika sätt så att även de som står utanför de digitala kanalerna har möjlighet att ge respons och delta i utvärderingen av tjänsterna.

Slutsats

Borgå stad konstaterar som en slutsats för att de social- och hälsovårdstjänster som välfärdsområdet har organiseringsansvar över ska vara högklassiga, tillräckliga, mångsidiga i förhållande till Borgå stads profil, och att tillgången till tjänsterna ska vara smidig och utan dröjsmål och att de ska genomföras inom de tidsgränser som anges i lag.

På samma sätt förutsätter staden generellt att man redan i beredningsskedet ska föra förhandlingar med staden om mer omfattande ändringar i servicestrukturen och i synnerhet om en lösning för ett verksamhetsställe med betydande serviceinnehåll.

Bilagor:

Begäran om utlåtande

Servicestrategi för Östra Nylands välfärdsområde (sammanfattning)
Protokollsutdrag välfärdsområdesstyrelsen

Stadsdirektören

Borgå stadsstyrelse beslutar att ge Östra Nylands välfärdsområde ovan som det begärda utlåtandet om utkastet till servicestrategi.

Paragrafen justeras omedelbart.

Beslut

Borgå stadsstyrelse beslutade enhälligt att ge Östra Nylands välfärdsområde ovan som det begärda utlåtandet om utkastet till servicestrategi.

Paragrafen justerades omedelbart.

Mikaela Nylander, Kevin Servin, Nea Hjelt och Frida Sigfrids deltog inte behandlingen av ärendet på grund av jäv.